

ЗА ЕДНО СВЯТО МЯСТО
Розалина Гогова, Магда Милчева
Исторически музей – Хасково

При проучване на светите места в село Динево през април 1998 година имахме интересна среща с Тонка Бонева Делчева, родена през 1927 година. Животът ѝ е пример за страданието като осъзнат път към Бога, за откриване на свящото място в човека, за служенето на Създателя: „Ти ще служиш на Създателя си така, все едно, че на Земята съществува един-единствен човек: ти!”¹

Свящото място в себе си и вярата, тази жена открива и приема малко преди да навърши 50 години.

По рождение и религиозна среда тя е християнка, но живее без мисъл за вяра в християнския или друг Бог, без мисъл за светци и демони, за ангели и зли сили. Не изпитва необходимост от помощта и силата им, не усеща зависимост от тях: „Бях активистка в ОФ-то. Работих си и нищо ми нямаше.”

Но се случва нещастие, което разделя живота ѝ на две. Тя го приема като знак за проглеждане към света и още по-важно, като знак за проглеждане навътре в себе си.

Двадесетгодишният ѝ син, единствено дете, катастрофира. Лекарите едва дават надежда за живота му.

Особена е философията ѝ за дните на безнадеждност: „Не знам как съм оживяла, как съм изкарала секи ден. В една тъмна стая като има една свещ и га угасне – тъмно става, га има две, три, едната га угасне пак свети! Ако имах повече дяда, щях да имам надежда, пък я нямах хич! Като туря на единия край на кантара сичкото хубаво, на другия край сълзите ми от това време – пойче са!”

Невероятна е картината за тъмната стая и кантара. Тя е една равносметка за това какво посяваш, колко светлинки ще запалиш на „белия свят” и какво ще оставиш след себе си. Как на едното блюдо на точен, безпогрешен и неподкупен кантар човек слага радостите, а на другото – скръбта и сълзите. Жената като с нож отрязва времето с тъмната стая и прекрачва в днешното си време, изпълнено с вяра в Исус Христос и християнските светци, в които намира упование и които ѝ носят радост. Ето как става това: „Тогавя сън сънувах, каза ми глас да направя четирсе служби за здраве на сина ми. Ама нали не вярвам, викам: „Защо да правя?” Пак сънувам. Отивам при нашия поп, ама тогавя такива бяха времената и попа го е страх да направи четирсе служби. Вика: „Тука да направим няколко, пък да ида в Хасково да направя.” В Хасково не знаех ни колко са, ни къде са църквите. Научих ги сичките. Отивам един ден на едната, другия ден – на другата, и пак са връщам и ги записвам службите на гредичката над вратата, както ми каза гласът в съня. И ходя в болницата. Никаква надежда не дават. Станаха дваесе и седем служби. Ние сме пращинка в света. Господ един ако помогне! Съня пак вика: „Продължавай!”

В безнадеждното си страдание жената поема примирено и неосъзнато по пътя към Бога – „ако наистина Го има, ще повярвам, ако ми помогне” – това е нейното решение. Крепи я сънят ѝ. Все още не осъзнава, че тя сама ще си помогне, ако „пусне” вярата в себе си. Дните на отчаяние от съдбата на сина ѝ са определящи за пътя на живота ѝ, за светлината в него.

„На Великден бях сама вкъщи. Идва една жена. Влиза в двора. Идва до вратата. „Жъ мъ приемиш ли?” На мен ни ми са иска. Седим на вратата. Хеля я пуснах. Влиза тя и ми вика: „Тури три столчета! Това са дяд’ Бончо, майка ти и баща ти. Кажу хми: „Добре

дошли!” Иди донеси една китка!” Донесах, ама си викам – каква е тая жена. Откъде знай за умрелите ми майка и татко и за дяд’ Бончо, на майка ми таткото. А жената приказва с гласа на дяд’ Бончо, вика ми, чи ма чака втора катастрофа, ама не е страшно, да избърша сълзите, сичко зъ съ опраи. Каза, че имаме магия. Пак не вярвам и й повтарям. Тогава тая жена си тръгна, ама застана на вратата и стои и вика, че дяд’ Бончо не я пуска, докат’ не повярвам. Мисля са, мисля са, по едно време си викам – ко ми остава, сина ми в болница, ами ако тая жена казва истината, ако може да ми помогне? И викам си: „Вярвам!” Повтарям го, потретвам го. Тогава жената излезе и отиде в двора – право на едно място, разрови там и извади нещо – магия било. Гледам от червената фанела на сина ми, с нея катастрофира, дет’ четири пъти я преправях, щото не ставаше, докът’ я плетях. Гледам конци овързани и други работи и жената вика: „Това е магията.” После сънувах тая жена и глас ми каза, че е близка до Света Богородица, пък я знаях, че е Света Ана. Та тя ми каза, че момчето ми са опрая. И докторите не вярваха, ама той стана и проходи и са ожени и две дяца има. Оттогава вярвам. Така вярвам, че нищо друго няма.”

Тонка Делчева става християнка. Вярва в Иисус Христос и светците, вярва в чудесата, които те вършат, казва, че ще им служи, докато Й стигат силите. С нейни усилия се възстановява параклисът в селото, грижи се за църквата. Това „сужене” тя приема като служене на Бога. Страданието си смята за знак, а избавлението – за приемане на вярата. Тя открива своето свято място. Сигурно затова в разговорите си с нас има излъчване на силен, спокоен и последователен човек, който рядко, но уверено разказва за себе си. Поставена в необичайна, трагична ситуация, тя концентрира силата си и целенасочено и правилно я използва за желани изход. Открива и приема святото си място, сакралния знак, осъзнава смисъла на живота си.

БЕЛЕЖКИ

1. Григориев, Вл. Религиите по света. С. 1995, 76.